

VÁCLAVOVI KOPECKÉMU

Bratislava 19. mája 1948

Slovutný pán minister, milý Vašku!

Na Tvoje želanie, ktoré mi tlmočil generálny riaditeľ Orbisu Zdeněk Rossmann, rozhodujeme sa zastaviť vydávanie Národnej obrody v Orbise od 31. mája t. r., o čom Ťa ešte úradne bude Rossmann informovať.

S týmto opatrením však spolusúvisia niektoré záväzky, ktoré musíme splniť voči zamestnancom Národnej obrody, a to vo dvoch smeroch: jednak aby neboli ukrátení na svojich požitkoch, zaistených im konečne i zákonom, jednak aby boli využití pre novinársku činnosť. Redaktori Národnej obrody mi oznámili, že — samozrejme — trvajú na zákonných výpovediach, ako aj na primeranej náhrade požitkov, ktoré mali zabezpečené, sú však ochotní pristúpiť na náhradu podľa dohody pre ten prípad, že sa im zaisťujú aj primerané zamestnanie. Pre takýto prípad žiadajú si nahradenie plnej dovolenky, čo je pochopteľné, lebo v novom zamestnaní dovolenka prislúcha len po 6-mesačnej službe. Prosím Ťa, aby si Rossmannovi v zmysle tejto oprávnenej žiadosti členov redakcie Národnej obrody dal úpravu, ktorej sa má držať pri rozvazovaní zamestnaneckého pomeru s redaktormi Národnej obrody.

Avšak prosím Ťa o pomoc a zásah aj pri umiestňovaní redaktorov Národnej obrody. Dvaja z doterajších redaktorov prejavili želanie ísť do služieb Tvojich, resp. do služieb, pri ktorých Tvoj vplyv je rozhodujúci.

Ján Trachta, doterajší šéfredaktor Národnej obrody, by chcel ísť za korešpondenta ČTK do Moskvy. Aspoň na istý čas. Podľa mojej mienky by bolo veľmi užitočné preňho, pre jeho vývoj, keby trochu sa nadýchal moskovského vzduchu. Buď taký dobrý a vyjdi mu v ústrety pri vybavovaní jeho žiadosti, aby bol ustanovený za korešpondenta ČTK do Moskvy.

Štefan Žáry, náš redaktor kultúrny, významný slovenský básnik, chcel by sa dostať ako kultúrny pridelenec do Talianska. Taliansku reč pozná, i nejakú knižku o Taliansku napísal. Poslúžilo by to chlapcovi a tiež pre vec samu by to bolo dobré opatrenie.

Naliehavo Ťa prosím, aby si pri týchto mojích žiadostiach urobil výnimku a nenechal ich bez odpovede. Dokonca Ťa prosím, aby si mi svoje rozhodnutia oznámil v čase čo najkratšom, pretože sme aj morálne zaviazaní voči týmto mládencom riešiť ich problémy, keďže z doterajšieho pôsobenia ich vyzdvihujeme.

Srdečne Ťa zdraví

Tvoj
L. Novomeský

Arch. Zd. Rossmannovi napísal Novomeský už 18. V., že na základe jeho návrhu zo 16. IV. 1948 žiada vydav. spoločnosť Obroda v Bratislave, aby od 31. V. „upustila“ od ďalšieho vydávania denníka Národná obroda vo vydavateľstve Ml Orbis v Prahe. Verí, že tento návrh sa v Obrode prijme. „V tomto zmysle môžeš informovať i ministra informácií s. Kopeckého. Prosím, aby si mi oznámil, aké opatrenia urobíš, resp. aké opatrenia urobí Orbis vo veci zamestnancov Národnej obrody. Budem Ti povďačný za čím skoršiu správu o tejto veci...“

Zdá sa, že tento list nie je správne datovaný — asi ho poslal 18. apríla a nie mája 1948. Ináč by nemohol už na druhý deň písať ministrovi konkrétne podrobnosti. A najmä, nepísal by 19. V. nový list Rossmannovi — tak rýchlo (za deň) nemohol od neho dostať odpoveď. Rossmannovi odcitoval základnú časť listu Kopeckému a zakončil ho: „Prosím Ťa tiež aj sám, aby si si toto stanovisko osvojil a podľa toho pri rozväzovaní pomeru s redaktormi Národnej obrody postupoval. Ministra žiadam tiež, aby pomohol šéfredaktorovi Trachtovi za korešpondenta ČTK do Moskvy — aspoň na čas — a Štefanovi Žárymu za kultúrneho pridelenca do Ríma. Buď taký dobrý, zasad' sa pri rozhovore s ním za takéto riešenie veci.“

Z listu V. Kopeckému vyplýva, že Národná obroda neprestala vychádzať dobrovoľne, na podnet zakladateľov a redaktorov, hoci z Novomeského úvodníka v jej poslednom čísle 31. V. 1948 by sa tak mohlo zdať. No-

vomeský v krátkosti načrtáva vznik týchto novín, ich ciele, problémy s ich udrzaním od konca roku 1945, keď Predsedníctvo SNR „prestalo mať na osobitnom časopise SNR záujem, nakoľko zložky tvoriace Národnú radu, mali už všetky svoje vlastné stranické orgány“. Z nasledujúcich slov vidieť, že Novomeský disciplinovane prijal ministrov „návrh“ a primerane ho odôvodnil:

„Môžeme si dovoliť odísť z verejného pôsobenia preto, lebo mnoho z vecí, o ktoré sme sa usilovali od počiatku našej existencie, je dnes nezmeniteľným skutkom nášho života. Generálne princípy povstalecké sú už dnes ústavnými článkami obnovenej Republiky, politická jednota slovenská a československá dostane — tak sme o tom presvedčení — jasný výraz pri dnešných voľbách a obrodny duch povstalecký, ktorý nás viedol pri písaní nášho časopisu po všetok čas, je po februárovom prečistení ovzdušia východiskom pre rozhodnutia i činy a overovateľom ich správnosti.“